

KUNGSBACKA KOMMUN
kommun@kungsbacka.se

2024-06-25
1 (23)
Dnr- SI 2023:8426

Beslut

efter planerad kvalitetsgranskning vid Åsa
Gårdsskola 4-6 i Kungsbacka kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Åsa Gårdsskola 4-6 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framtidsytande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Åsa Gårdsskola 4-6 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar/ skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla det kollegiala lärandet så att det utgår från utvecklingsbehoven i undervisningen i syfte att höja kvaliteten.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla strukturen i undervisningen genom att tydligare presentera eller förmedla syfte med lektionerna och dess moment.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn tillsammans med lärare och elevhälsan behöver utveckla det främjande, förebyggande och åtgärdande trygghetsarbete i syfte att öka tryggheten på skolan.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att alla lärare ges förutsättningar att regelbundet kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **10 januari 2025** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2023:9267) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektor, lärare och elevhälsa och inkommen dokumentation.

Rektorns uppföljning och analys

Rektorn¹ följer i delar upp och analyserar skolans kunskapsresultat, lärarnas förutsättningar och undervisningens genomförande. Rektorn gör i viss mån en bred uppföljning av kunskapsresultaten som innefattar omdömen och betyg över tid, sett till kön hos eleverna och sätter den i relation till olika aspekter till exempel undervisningens genomförande och om lärarna är behöriga eller inte. Exempelvis visar rektorns uppföljning på att det finns en variation om och vilken omfattning lärarna anpassar sin undervisning utifrån den aktuella elevgruppen. Rektorn skaffar sig även en bild av styrkor och utvecklingsbehov i undervisningen genom flera metoder. Metoderna har dock varierat beroende på vem som har innehaft tjänsten. Exempelvis har uppföljningen skett genom enkätsvar om undervisningen från lärare och elever, rektorns lektionsobservationer och uppföljande samtal med lärare, vid lärarnas läsårsutvärdering av sin undervisning samt vid möten med såväl lärare som elevhälsopersonal. Rektorn har däremot inte följt upp hur värdegrunden integreras i undervisningen.

Rektorn bedriver delvis ett analysarbete som ger grund för utveckling av undervisningen. Rektorns analys innefattar visserligen jämförelser mellan olika resultat och faktorer som kan ligga bakom dem, men analysen saknar i vissa delar ett tydligt orsakssamband. Exempelvis jämför rektorn kunskapsresultat över tid, relaterar

¹ Åsa Gårdsskolan 4-6 har haft flera rektorsbyten under de senaste åren. Nuvarande rektor tillträdde sin tjänst vid vårterminen 2024. Utöver nuvarande rektor intervjuades även föregående rektor. De kommer benämnas enligt tjänsten "rektorn" om inte annat anges.

dem till kön och elevernas läs- och skrivförmåga samt relaterar kunskapsresultaten till faktorer som kan påverka måluppfyllelsen såsom lärarnas behörighet och relation till eleverna. Arbetet analys har försvårats av att metoderna för uppföljning och analys i viss mån varit personbundet och varierat beroende på vem som haft tjänsten. Lärarna har heller inte varit delaktiga i analysarbetet av undervisningen, utöver det analystillfället som genomförs vid läsårsslut. Det har inte heller följts upp kontinuerligt. Utifrån analyser som gjorts har rektorn dragit vissa slutsatser och söker förklaringar till olika resultat. Exempelvis har rektorns analys visat att andelen pojkar med fullständig måluppfyllelse är lägre än andelen flickor till följd av skillnader i läsförståelse mellan könen. Rektorn gör en analys som visar att lärarnas relation till eleverna och undervisningens upplägg skiljer sig åt mellan lärare, vilket leder till olika resultat när det gäller studiero, elevernas delaktighet och kunskapsresultat. Rektorn menar även undervisningen som är mer elevcentrerad ger högre resultat när det gäller kunskapsresultat, studiero och elevernas delaktighet till det mer elevcentrerade upplägget på undervisningen. Även om rektorn i sin analys pekar på flera möjliga bakomliggande orsaker till resultaten, är det inte alltid fullt ut tydligt vilka slutsatser rektorn drar. Exempelvis pekar rektorn både på lärarnas behörighet i ämnen och om lärarna även är mentorer för eleverna som orsaker till skillnader i kvaliteten i undervisningen eller arbetet med studiero. Generella framgångsfaktorer i undervisningen som rektorns analys lyfter fram är exempelvis struktur i undervisningen och den förutsägbarhet som detta ger eleverna. Rektorerna visar även att stabilitet i lärarkollegiet har varit en styrka på skolan, särskilt så givet de senaste årens organisationsförändringar och täta rektorsbyten.

Rektorn fattar beslut om utvecklingsinsatser och resurstilldelning på skolan, men det sker inte alltid utifrån en tydlig analys av verksamhetens behov. För att möta elevernas behov av förbättrad läs- och skrivförmåga har rektorn lett kollegial samverkan utifrån en modul från Skolverket, ökat läsningen på lektioner, startat fadderverksamhet med fokus på läsning och köpt in skönlitteratur. För att öka elevernas delaktighet har rektorn gjort vissa insatser, exempelvis tydliggjort arbetet med elevråd och sett över hur lärarna arbetar med elevernas utvärdering av undervisningen. Därutöver fördelar rektorn personella resurser utifrån de behov som framkommer i uppföljningen. Exempelvis har rektorn sett över studiematerial och satt in ytterligare personal till elever som inte har nått måluppfyllelse. Rektorn har dock inte gjort insatser för att utveckla analysarbetet, även om det finns planer för det framöver. Rektorerna beskriver att deras analys av verksamheten i stort och framför allt undervisningen behöver utvecklas för att insatserna ska få bättre resultat.

Rektorns ledning av skolans jämställdhetsarbete

Skolan har ett jämställdhetsarbete som inte leds fullt ut av rektorn. Rektorns följer visserligen upp verksamheten utifrån ett jämställdhetsperspektiv genom att jämföra kunskapsresultat, trygghetsresultat, anmälan av kränkande behandling, åtgärdsprogram samt frånvaro utifrån kön. Rektorn har även haft enskilda bedömningssamtal med lärare där de bland annat har belyst lärarens undervisning utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Till exempel visar kunskapsresultaten att lägre andel pojkar når godkända betyg i alla ämnen än flickor. På skolan finns även ett jämställdhetsarbete som tar upp aspekter som berör sexualitet och relationer, till exempel gällande samtycke, genom att lärarna och vårdnadshavare har fått kompetensutveckling inom området. Rektorn har även inlett ett arbete med jämställdhetsperspektiv på läsfrämjande insatser i syfte att jämna ut måloppfyllelsen mellan flickor och pojkar. Utöver det har det även startats tjej- och killgrupper på skolan utifrån att personal har identifierat att en grupp flickor upplevt otrygghet. Jämställdhetsarbetet leds dock inte strategiskt av rektorn utan sker på initiativ av lärarna och representanter från elevhälsan.

Rektorns ledning och organisation

Rektorn ger visserligen förutsättningar för samverkan för personalen, men leder bara delvis till pedagogiskt arbetet för att utveckla undervisningen. Rektorn har skapat en organisation för samverkan lärarna sinsemellan och tillsammans med elevhälsan. Det saknas i vissa delar en tydlig ledning av samverkan där det kollegiala lärandet utgår ifrån verksamhetens behov eller beslutade utvecklingsområden. Däremot leds arbetet i vissa avseenden, exempelvis när lärarna arbetat med läsfrämjande insatser och för att öka elevernas delaktighet, vilket har sin grund i de behov som rektorn konstaterat finns. Som beskrivet ovan sker dock inte alltid en kvalitativ analys av skolans behov och inte heller är personalen kontinuerligt involverade i skolans analysarbete. Rektorn har organiserat formerna för samverkan mellan elevhälsan och lärarna för att den ska stödja tydlighet avseende roller och mandat på skolan samt ett främjande och förebyggande arbetssätt, exempelvis genom klasskonferenser. Granskningen visar dock att det funnits svårigheter för lärarna och elevhälsan att mötas i en gemensam förståelse för varandras respektive uppdrag. Rektorn leder delvis arbetet genom att planera för lärande utifrån utpekade områden, även om ledningen av samverkan inte alltid är tydligt. Rektorn följer delvis upp att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen. Samtidigt visar rektorns uppföljning av samverkans resultat att utvecklingsinsatserna som har genomförts inte har gett avsedd effekt, exempelvis gällande förbättrade kunskapsresultat. Det är heller inte alltid en tydlig koppling mellan rektorns uppföljning av undervisningens genomförande och det kollegiala lärandet. Rektorn konstaterar att analysen och lärarnas delaktighet i denna behöver

utvecklas för att prioriterade utvecklingsområden ska få resultat för eleverna. De senaste årens organisationsförändringar och täta rektorsbyten har även inneburit att det inte funnits kontinuitet i vilka utvecklingsinsatser som lärarna arbetat med eller att lärandet har skett med sådan kvalitet att det gett resultat i undervisningen. Skolan har flera lärare som undervisar i ett ämne där de saknar behörighet. Vissa av dem saknar dessutom en behörig ämneskollega på skolan. Lärarna får visserligen stöd i planering av undervisningen från kollegiet på skolan, men det sker inte alltid från en lärare som är behörig i ämnet. Av granskningen framkommer också att det stöd som ges framför allt sker informellt. Skolan har tydliga rutiner och förhållningssätt exempelvis kring frånvarohantering och kränkande behandling som följs av personalen. Granskningen visar dock att rutinerna kring anmälan av kränkande behandling inte stödjer lärarnas arbete med trygghetsfrågor, vilket utvecklas senare i beslutet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla det kollegiala lärandet så att det utgår från utvecklingsbehoven i undervisningen i syfte att höja kvaliteten.

Granskningen visar att det kollegiala lärandet inte alltid utgår från en kvalitativ analys av undervisningens framgångsfaktorer och utvecklingsområden, att lärarna inte är involverade i analysarbetet samt att det kollegiala lärandet inte alltid ger avsedd effekt. Därmed finns en risk att samverkan inte leder till ökad kvalitet och i förlängningen att eleverna riskerar att inte nå så långt de kan i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att involvera lärarna i att analysera sin undervisning för att identifiera framgångsfaktorer och utvecklingsområden² och utifrån denna analys leda det kollegiala lärandet för att sprida framgångsrikt arbete och höja kvaliteten inom områden som behöver utvecklas.³ Det kan exempelvis ske genom att rektorn kompletterar sin egen uppföljning av undervisningen med lärarnas egna analyser av sin egen undervisning och utifrån det ringar in skolövergripande och individuella utvecklingsområden. Rektorn kan utgå från detta arbete när hen leder det kollegiala lärandet. En led i arbetet kan vara att kontinuerligt utgå från analysen i det

² Skolverket (2012). *Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet*. Allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:98). Hämtad 2024-06-17 från <https://www.skolverket.se/publikationer?id=2901>

³ Se exempelvis Skolverket (2024). *Så kan rektor skapa optimala förutsättningar för elevernas lärande*. Hämtad 2024-06-17 från <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sa-kan-rektor-skapa-optimala-forutsattningar-for-elevernas-larande>

kollegiala lärandet. Rektorn bör även följa upp att insatserna för kollegialt lärande får effekt i undervisningen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektor, lärare, elevhälsa och elever, observationer samt inkommen dokumentation.

Stimulans och anpassning utifrån elevers behov och förutsättningar

Lärarna arbetar i huvudsak för att stärka elevernas självförtroende och motivation, även om det finns en variation mellan olika lärare. Vissa lärare arbetar aktivt och medvetet med att stärka elevernas inre motivation och lust att lära samt har metoder för att skapa ett tillåtande klimat. Det sker dels genom relationsskapande metoder och förhållningssätt, där lärarna exempelvis vägleder eleverna till respekt för varandra i klassrummet och att de vågar pröva sig fram i sin lärandeprocess. Dels utgår samma lärare från elevernas egna intressen vid planering av undervisningen för att öka motivationen. Detta sätt att lägga upp undervisningen är dock inte lika utvecklat hos alla lärare. De flesta lärarna arbetar dock med att stärka elevernas motivation genom att ge eleverna uppgifter som de lyckas genomföra.

Undervisningen anpassas allmänt sett till elevernas respektive förutsättningar och behov, men det finns skillnader mellan lärare. Flera lärare använder många olika metoder för att ta reda på var eleverna befinner sig i sin utveckling varpå lärarna lägger upp undervisningen utifrån det. Det sker både på klass- som på individnivå. I flera ämnen får eleverna även arbeta med uppgifter som stimulerar dem oavsett var de befinner sig i sin utveckling. Det kan exempelvis ske genom att eleverna får olika uppgifter beroende på kunskapsnivå. Vissa lärare använder därtill arbetsuppgifter som innebär att klassen visserligen arbetar med samma uppgift men samtidigt, men som möjliggör för att eleverna stimuleras utifrån sina respektive kunskapsnivåer. Lärarna arbetar då med att uttala de olika nivåerna som eleverna kan arbeta på och tydliggör

vad som förväntas om eleverna ska nå längre. Alla lärare arbetar dock inte på detta sätt, utan viss undervisning på skolan innebär att elever inte får genomgångar eller arbetsuppgifter som innebär att de stimuleras utifrån var de befinner sin kunskapsutveckling. Exempelvis kan elever då få arbeta med uppgifter där de inte stimuleras. Elever uppger exempelvis att de har svårt att ta till sig innehållet i de fall genomgångarna är för långa samt att det förekommer att elever sitter sysslolösa och får vänta när de slutfört sin uppgift.

Elevers delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande

Granskningen visar att lärarna ger eleverna möjlighet till inflytande på arbetsformer och innehåll i undervisningen, även om det inte alltid är tydliggjort för eleverna. Generellt arbetar lärarna metodiskt för att involvera eleverna i planeringen av undervisningen. Elevernas görs delaktiga på flera sätt vid uppstart av arbetsområden, exempelvis genom omröstningar av arbetsformer och/eller genom olika sätt att samla in elevernas önskemål och planera undervisningen utifrån det. Lärarna använder dessutom utvärderingar för att göra eleverna delaktiga. Det görs typiskt sätt efter ett genomfört arbetsområde, men vissa lärare arbetar med kontinuerligt med utvärderingar av enskilda lektioner. Arbetet är dock inte alltid upplagt så att det tydliggörs för eleverna att de har ett inflytande över undervisningen. Det finns även skillnader mellan lärare i vilken utsträckning lärarna arbetar med elevernas delaktighet.

Lärarna utformar undervisningen så att elever får möjlighet att reflektera och dessutom utarbeta strategier för sitt eget lärande. Lärarna arbetar medvetet och metodiskt med att ge eleverna frågor utan givet svar. Exempelvis innefattar arbetsuppgifter ofta varför-frågor som är utformade på ett sätt så eleverna får reflektera kring orsaker och sammanhang. Därutöver ger lärarna eleverna möjligheter att pröva olika strategier för inläring. Lärarna arbetar med succesivt öka elevernas inflytande över sitt eget lärande med stigande ålder, från att under i tidigare årskurser ge eleverna möjlighet till att arbeta på olika sätt till att senare själva får ett eget ansvar över sitt eget lärande. En del av arbetet sker genom elevernas utvärderingar av lektioner, där eleverna hos vissa lärare utöver undervisningsinnehållet får reflektera kring och utvärdera sitt eget lärande. Sammanfattningsvis får eleverna både möjlighet till delaktighet och metakognitiva reflektioner, men det görs emellertid inte alltid på sätt som gör det tydligt för eleverna att det sker i en progression som syftar till ökad självständighet och ansvarstagande över sitt eget lärande.

Målfokus, variation och aktivt lärarstöd

Undervisningen är mestadels varierad genom att lärarna låter eleverna växla mellan olika arbetsformer på ett balanserat sätt. Exempelvis helklass, enskilt, par eller mindre grupper. Flera lärare väljer dessutom medvetet arbetsformer på ett sätt som understödjer lektionernas eller momentens syfte. Lärarna varierar även genomgångar genom att använda ett flertal av metoder så som förklaring av begrepp, instruktioner, att eleverna får se på film, laborera eller att läraren dramatiserar. Eleverna får dock möta undervisning som är mindre varierad gällande genomgångar såväl som arbetsformer när eleverna genom sina uppgifter. Eleverna upplever också en större motivation att lära sig vid lektioner som är mer varierade. Lärarna lyckas i olika grad ge eleverna aktivt lärarstöd under lektionerna. Förutom ovan beskrivna skillnader i hur undervisningens struktur stödjer elevernas läroprocess, finns även skillnader i hur lärarna stöttar när eleverna själva arbetar. Flera lärare balanserar genomgångarnas omfång och innehåll på ett sätt som gynnar elevernas förutsättningar att därefter kunna arbeta självständigt. Dessutom stöttar dessa lärare eleverna vid behov genom att exempelvis tydliggöra instruktioner eller ytterligare förtydliga undervisningsinnehåll. Likt anpassningen av genomgångar och arbetsuppgifter anpassar lärarna även sitt aktiva lärarstöd genom att hjälpa till med igångsättning respektive ställa utmanande och problematiserande frågor. Vissa lärare har däremot genomgångar som inte tillräckligt förbereder eleverna att kunna arbeta med uppgifter då eleverna inte alltid förstår vad de ska göra. Till följd av detta försämras lärares förutsättningar att hjälpa alla elever som behöver det.

Det skiljer sig åt mellan lärare om undervisningen är strukturerad och om lärarna arbetar aktivt med att förmedla syftet med undervisningen. De flesta lektionerna innehåller ett tydligt sammanhängande och logiskt flöde där undervisningsmomenten bygger på och följer varandra. Merparten av lektionerna har en tydlig start med gemensam introduktion som förmedlar vad, när, hur och med vem eleverna ska arbeta. Vissa lärare arbetar även med att aktivt presentera och förmedla syftet med arbetsområden, lektioner samt till och med enskilda lektionsmoment. Då använder lärarna även lektionens avslutning för att återknyta till syftet som dessutom ger eleverna möjlighet att reflektera över innehåll och sitt eget lärande. Det sker dock inte i all undervisning då eleverna även möter en undervisning som inte förmedlar ett tydligt syfte och som saknar tydlig avslutning med möjlighet till sammanfattning eller reflektion. Eleverna beskriver exempelvis att de inte alltid uppfattar eller förstår syftet med dessa lektioner. Detta bekräftas också av lärarna som anger att presentation av syfte i undervisningen kan utvecklas.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla strukturen i undervisningen genom att tydligare presentera eller förmedla syfte med lektionerna och dess moment.

Granskningen visar att syftet med undervisningen inte alltid presenteras eller förmedlas så att elever förstår det. Granskningen visar också att lektioner ibland saknar avslutningar på ett sätt som främjar elevernas lärprocesser. Det framgår dock av granskningen att det finns flera goda exempel på hur lärare arbetar aktivt och utförligt och med hög kvalitet med att både förmedla syfte och avsluta lektioner som stödjer elevernas lärprocesser. Om undervisningen inte förmedlar syfte eller avslutas på ett tydligt sätt som ger eleverna möjlighet till sammanfattning eller reflektion finns risk för att lärandeprocessen inte synliggörs fullt ut vilket kan ge sämre förutsättningar för elevernas lärprocesser och metakognitiva reflektioner.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn och lärarna att utveckla undervisningen så att syftet med lektioner och dess moment synliggörs för eleverna.⁴ Det kan exempelvis göras genom att rektorn leder kollegial samverkan och lärande mot detta mål. En del av arbetet kan vara ett kollegialt utbyte mellan lärarna för att sprida de goda exempel av hög kvalitet som finns på skolan.

Trygghet och studiero**Författningsstöd**

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som har framkommit vid intervjuer med rektor, lärare, elevhälsa och elever samt lektionsobservationer och inkommen dokumentation.

⁴ Se exempelvis Skolverket (2024). *Strukturerad undervisning – en modell i sex steg*. Hämtad 2024-06-17 från <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/strukturerad-undervisning---en-modell-i-sex-steg>

Arbetet för studiero

Granskningen visar att lärarna på flera sätt arbetar samlat i syfte att främja studiero på skolan. Det finns vissa gemensamma metoder och arbetssätt för lärarna att skapa god studiero så att eleverna kan ägna sig åt studier på lektionerna. Då rektorn har beslutat om mobilfri skoldag samlas elevernas mobiler in under dagens första lektion. Lärarna ger även som exempel att de arbetar med tydliga planeringar, fasta placeringar samt att de bestämmer vilka elever som ska samarbeta kring arbetsuppgifter. Utifrån resultat från trygghetsenkäten har skolenheten initierat ett klassgemensamt arbete där eleverna har fått delta i arbetet med att definiera vad trygghet och studiero innebär för dem, följt av överenskommelser för hur arbetet med att skapa en lugn och trygg miljö ska gå till. Eleverna är därtill delaktiga i arbetet med studiero genom att rektorn och lärarna, utifrån enkäter och samtal, kartlägger deras upplevelse av studieron samt involverar eleverna i att ta fram ordningsregler. Rektorn har dock identifierat att studieron på lektionerna varierar beroende på vem som undervisar eleverna, vilket är en bild som även delas av elevhälsan och eleverna. Därför har den kollegiala samverkan kring studieron ökat i syfte att skapa ett mer samlat arbete och förbättra studieron i undervisningen. Eleverna beskriver exempelvis att studieron på lektionerna är bättre när respektive mentor undervisar då mentorerna pratar med dem i samband med att det har varit stökigt på lektioner och att samtalen fortgår vid behov under mentorstiderna. Däremot upplever eleverna utmaningar med studieron när de undervisas av vissa lärare, främst vikarier, då elever exempelvis passar på att byta platser och ägna sig åt konversationer som inte berör undervisningen. Elevhälsan förklarar att de pratar om studieron på samverkansmöten med lärarna. Specialpedagogen har även handlett lärarna på arbetslagmöten där de exempelvis har lyft framgångsfaktorer kopplat till arbetet med studiero. Därutöver samråder lärare med mentorer för att diskutera strategier för arbetet med studiero i de fall som de upplever svårigheter att nå fram till vissa elever. Granskningen visar ändå att lärarnas strategier för att hantera ordningsstörningar inte alltid utgår från gemensamma förhållningssätt. Som exempel anger eleverna att vissa lärare höjer rösten eller att vissa lärare erbjuder eleverna rast medan andra lärare beslutar om uteblivna raster för eleverna. Elevernas upplevelse är att lärarnas strategier inte alltid hjälper i arbetet med att återställa studieron i klassrummet.

Arbetet för trygghet

Skolan har inte ett tillräckligt samlat, aktivt och medvetet arbete för att skapa en trygg skolmiljö för alla elever. Granskningen visar att det återkommande sker incidenter där elever blir utsatta som skapar en otrygghet. Detta väl känt på skolan. Det främjande arbetet omfattar visserligen aktiviteter och insatser på olika nivåer men sker inte fullt ut. Rektorn har exempelvis inlett ett arbete för att medvetandegöra eleverna om

språkbruk i syfte att öka tryggheten genom att minska hårt språkbruk. Eleverna i respektive årskurs får även arbeta tematiskt med områdena nätvett, pubertet och identitet respektive hälsa, stresshantering och självförtroende. Det finns även ett arbete kring sexualitet, relationer och samtycke som innefattar kompetensutveckling för personal samt temainsatser med elever. Det pågår utöver det ett trygghetsarbete på skolan som knyter an till skolans demokratiska uppdrag genom att främja demokratiska kompetenser såsom elevers kapacitet att ta ansvar för sitt lärande och utöva inflytande. Arbete med för att förhindra hårt språk bruk knyter även i vissa delar an till skolans värdegrundsarbete, exempelvis genom att ta upp aspekter kring diskriminering och respekt. Det finns dessutom, särskilt hos vissa lärare, ett medvetet arbete för att skapa tillitsfulla relationer till och mellan elever. Granskningen visar dock att det gemensamma främjande arbetet inte är tillräckligt. Exempelvis fanns tidigare på skolan ett mer utförligt främjande trygghetsarbete av mentorer samt mer utförligt skolgemensamt arbete för att förebygga att otrygghet uppkommer. Ett annat exempel är att arbetet för att motverka ett hårt språkbruk inte sker konsekvent av alla lärare. Eleverna beskriver även att ett hårt språk är normalt förekommande, även om insatserna kopplat till språkbruk har minskat omfånget något. Det förebyggande och åtgärdande arbetet utgår från en uppföljning och i viss mån analys av tryggheten på skolan. Exempelvis kartlägger rektorn elevernas upplevelse av tryggheten genom resultat från enkäter, utvecklingssamtal med elever, trygghetsteamet, trygghetsvandringar med elever samt enskilda samtal med elever, vårdnadshavare samt personal. Efter genomförd kartläggning vidtas åtgärder, som de tidigare beskrivna främjande insatserna, för att säkerställa elevernas trygghet. Granskningen visar dock att det saknas en gemensam analys av orsakerna till den upplevda otryggheten på skolan. Vissa i personalen pekar på avsaknad av åtgärdade arbete och konsekvenser för elever efter anmälan om kränkande behandling, andra menar att enskilda elevers svåra förutsättningar ger upphov till otrygghet för andra. Även om det sätts in förebyggande insatser, som till exempel vuxennärvaro på raster, beskriver elever att den inte alltid är tillräcklig. Det sker visserligen ett aktivt åtgärdande arbete när otrygga situationer uppkommer men likväl har dessa inte upphört utan sker återkommande trots insatser. Exempelvis konstaterar rektorn och personalen att äldre elevers agerande gentemot skolenhetens elever kan leda till otrygghet för dem. Ett annat exempel är enskilda elever återkommande utsätts för incidenter som skapar otrygghet. Eleverna känner sig trygga med att det finns vuxna att vända sig till om de upplever eller noterar otrygga situationer. Personalen agerar då aktivt och medvetet såväl i stunden som i uppföljande samtal med de inblandade. Lärarna beskriver dock att insatser från rektorn och huvudman efter anmälan av kränkande behandling saknas eller är otillräckliga.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn, tillsammans med lärarna och elevhälsan, behöver utveckla det främjande, förebyggande och åtgärdande trygghetsarbete i syfte att öka tryggheten på skolan.

Granskningen visar att skolans främjande, förebyggande och åtgärdande arbete kan utvecklas. Det framgår att skolan visserligen har såväl främjande, förebyggande och åtgärdande insatser för att skapa trygghet, men att det inte är tillräckliga.

Granskningen visar att rektorn, lärarna och elevhälsan inte heller har en samstämmig bild av orsakerna till otryggheten. Alla barn och elever har rätt att lära och utvecklas i en trygg miljö och att bemötas med respekt. Om skolan inte har ett samlat, aktivt, medvetet och ändamålsenligt arbete för trygghet finns risk för att skolan i stället blir otrygg plats för elever

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att driva och utveckla skolans trygghetsarbete. Först efter att rektorn och personalen förstår orsakerna till otryggheten kan konkreta mål för öka tryggheten sättas upp. En del av arbetet kan därför vara att utveckla analysarbetet av tryggheten på skolan för att skapa en gemensam bild av orsaker till händelser som skapar otrygghet respektive vilka insatser som redan nu är fungerande och kan spridas. För att varaktigt skapa trygghet kan även relationer inom elevgrupper, den kultur som utvecklats på en skola och de normer som formar denna kultur granskas för att vid behov utmanas.⁵ En aspekt av detta kan vara även identifiera anledningar varför vissa elevers agerande leder till otrygghet för andra, för att inte lägga ett ensidigt ansvar och skuld på enskilda elever eller dess individuella särdrag.⁶ Utifrån rektorns uppföljning och analys kan rektorn sedan se till att ett förebyggande och ändamålsenligt arbete sker. Det kan exempelvis handla om att personal finns vid platser, tider eller situationer med större risk för att otrygghet uppkommer. Till sist kan rektorn se till att ett ändamålsenligt åtgärdande arbete sker skyndsamt efter att otrygga situationer har uppkommit för att det ska leda till att de

⁵ Skolverket (2022). *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda. Hur skolan arbetar mot diskriminering och kränkande behandling*. Hämtad 2024-06-17 från <https://www.skolverket.se/publikationsserier/ovrigt-material/2022/framja-forebygga-upptacka-och-atgarda--hur-skolan-kan-arbeta-mot-diskriminering-och-krankande-behandling>, Skolverket (2024). *Åtgärder mot kränkande behandling*. Hämtad 2024-06-17 från <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/atgarder-mot-krankande-behandling>

⁶ Skolverket (2022). *Skapa trygghet för lärande. Om skolans arbete mot mobbing, trakasserier och kränkande behandling*. Hämtad 2024-06-17 från <https://www.skolverket.se/publikationsserier/forskning-for-skolan/2022/skapa-trygghet-for-larande---om-skolans-arbete-mot-mobbing-trakasserier-och-krankande-behandling>

upphör. Efter att otrygghet har uppkommit bör lärarna även få förutsättningar att, utifrån analys av orsakerna till detta, arbeta främjande för att undvika att otrygga situationer ska uppkomma igen.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning och utvecklingsområden finns. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorn, lärarna, elevhälsa och inkommen dokumentation.

Diskussion och analys av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn inte analyserar lärarnas bedömningar och betyg i olika ämnen och årskurser i syfte att säkra likvärdigheten. Därutöver framkommer även att rektorn inte analyserar skillnader mellan resultat på nationella ämnesprov och betyg. Genom sin uppföljning av kunskapsresultaten har rektorn dock kunnat identifiera vissa mönster i bedömningar och betyg. Exempelvis konstaterar rektorn att pojkar har sämre kunskapsresultat än flickor i alla årskurser, att det finns en högre måluppfyllelse i vissa ämnen och att det finns en korrelation mellan godkända betyg i svenska samt natur- och samhällsorienterade ämnen. Däremot har rektorn inte identifierat vilka orsaker som ligger till grund för konstaterade skillnader och mönster. Det innebär att rektorn inte har gjort en analys i syfte att identifiera om avvikelserna exempelvis har en koppling till lärarnas kompetens att bedöma elevers kunskaper. Rektorn uppger dock att de planerar för att följa upp läsårets kunskapsresultat ur likvärdighetsperspektiv vid läsårsavslutet.

Kvalitetssäkring av bedömningar, omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn inte har skapat tillräckliga förutsättningar för att alla undervisande lärare ska kunna samverka i frågor om bedömning och betygssättning. Lärarna ges visserligen möjlighet att sambedöma nationella prov med lärare från en annan skolenhet. I övrigt sker inte alltid kollegial samverkan på ett strukturerat sätt, varken i syfte att tolka styrdokumentet eller kring arbetet med sambedömning lärarna emellan. Exempelvis har lärarna avsatt tid för sambedömning men tiden utnyttjas inte alltid utan i stället konsulterar lärarna med kollegor i de fall de är osäkra på

bedömningar av enskilda elevers prestationer och betyg. Det framgår även att obehöriga inte får tillräcklig handledning om bedömning och betyg från behörig lärare.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att alla lärare ges förutsättningar att regelbundet kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygsättning.

Granskningen visar att lärarna saknar förutsättningar att samverka kring bedömningsfrågor och kvalitetssäkring av sina omdömen och betyg. Då den samverkan som finns på skolenhetsnivå endast sker mellan vissa lärare samt att lärarna saknar gemensamma diskussioner kring tolkning och konkretisering av styrdokumentet finns en risk att de utvecklar egna "måttstockar" för sina bedömningar. Därför riskeras att elevers prestationer bedöms på olikvärdiga grunder. Vidare försvåras arbetet med att kunna kvalitetssäkra omdömen och betyg ytterligare då det finns lärare som undervisar i ämnen som de inte är behöriga i.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar förutsättningar för lärarna att regelbundet kunna samverka kring bedömningar och betygsättning. Det finns faktorer som har visat sig gynna god sambedömning, såsom tydlig struktur för sambedömningssituationen, fasta tider, lokaler och arbetsgång samt ett tydligt ledarskap i sambedömningsgrupperna som håller ihop diskussionerna.⁷ Rektorn bör därför ge lärarna tid, tydliga strukturer och uttalade förväntningar på hur arbetet ska bedrivas. Arbetet kan primärt inrikta sig på att lärarna tillsammans tolkar de nationella kriterierna för bedömning i respektive årskurs samt ämnets syfte och centrala innehåll. Det stärker även lärarnas samsyn kring hur underlag från bedömningssituationer kan utvärderas allsidigt vid betygsättningen.⁸ Likvärdigheten i detta arbete är viktigt, inte bara i samband med betygsättning, utan även utifrån bedömningar som lärarna behöver göra i årskurser där det inte är aktuellt att sätta betyg. Det är också viktigt att alla lärare som undervisar eleverna är delaktiga och involverade i arbetet. Därtill

⁷ Skolverket (2014). *Sambedömning i skolan – forskning och exempel*, s. 15. Hämtad 2024-06-18 från <https://www.skolverket.se/publikationsserier/stodmaterial/2014/sambedomning-i-skolan>

⁸ Skolverket (2022). *Betyg och provning. Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning*, s.22. Hämtad 2024-06-18 från <https://www.skolverket.se/publikationsserier/allmanna-rad/2022/betyg-och-provning---kommentarer-till-skolverkets-allmanna-rad-om-betyg-och-provning>

behöver lärarna även ges möjlighet att samverka med lärare från andra skolor som har ansvar för samma årskurser och ämnen som de själva.

På Skolinspektionens vägnar

X Fredrik Nellemo

Beslutsfattare
Signerat av: Fredrik Nellemo

X Arne Hellmark

Föredragande
Signerat av: Arne Hellmark

I handläggningen av ärendet har även utredaren Carola Nal medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra lektionsobservationer.
- En gruppintervju med elever.
- En gruppintervju med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor, nuvarande och föregående.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan, dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 22-23 maj 2024. Besöket genomfördes av utredarna Arne Hellmark och Carola Nal.

Åsa Gårdsskola 4-6 har cirka 85 elever i årskurserna 4-6. Huvudman är Kungsbacka kommun. Skolenheten leds av en rektor.

Bilaga 3: Formulär för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Utvecklingsområde 1: Rektorn och lärarna behöver utveckla det kollegiala lärandet så att det utgår från utvecklingsbehoven i undervisningen i syfte att höja kvaliteten.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 2: Rektorn och lärarna behöver utveckla strukturen i undervisningen genom att tydligare presentera eller förmedla syfte med lektionerna och dess moment.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 3: Rektorn, tillsammans med lärare och elevhälsan, behöver utveckla det främjande, förebyggande och åtgärdande trygghetsarbete i syfte att öka tryggheten på skolan.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 4: Rektorn behöver se till att alla lärare ges förutsättningar att regelbundet kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygsättning.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: